

Nr 244.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående materiell för nykterhetsundervisningen m. m.; given Stockholms slott den 16 mars 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. J. F. Almkvist.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, GÄRDE, PETTESSON, ROSÉN, HAMBIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Almkvist följande:

Jag anhåller att få anmäla två ärenden, avseende anslag dels för utarbetande av materiell för nykterhetsundervisningen och dels för utgivande av en handledning i alkoholfrågan för motorfordonsförare.

I fråga om framställningen om anslag för utarbetande av materiell för nykterhetsundervisning ber jag få anföra följande.

Till 1919 års riksdag framlade Kungl. Maj:t proposition angående anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande (nr 262), byggd i huvudsak på av särskilda sakkunniga verkställd utredning i ämnet. Därvid föreslog Kungl. Maj:t, bland annat riksdagen att

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 209 häft. (Nr 244.)

anvisa medel till utarbetande och utgivande av en för lärare i nykterhetsfrågan avsedd handledning, vilket förslag av riksdagen bifölls. Beträffande denna handledning hade de sakkunniga anfört följande:

Denna handledning vore visserligen avsedd att meddela vägledande synpunkter för nykterhetsfrågans lämpliga behandling vid undervisningen, men borde dock icke innehålla direkta pedagogiska och metodiska vinkar och råd utan utgöra en fortlöpande läsbar behandling av frågan och därigenom giva läraren en lättfattlig, saklig, kortfattad orientering över densamma, inriktad på den mer elementära undervisningen. Handledningen finge således icke undanskjuta eller söka ersätta en utförligare handbok och ej heller hava en fackmässigt pedagogisk karaktär utan blott innehålla vad läraren omedelbart behövde för sin undervisning. En dylik handledning vore enligt de sakkunnigas mening nödvändig, om de sakkunnigas förslag i fråga om nykterhetsundervisningen skulle leda till verkligt praktiska resultat. Handledningen borde utformas på grundvalen av den av de sakkunniga uppgjorda grundplanen för nykterhetsundervisning och förbindas med uppgift å och i lämplig omfattning avbildning av undervisningsmaterie- liell för nykterhetsundervisningen. Därjämte borde handledningen giva hänvisning till lämplig, ej allt för svåråtkomlig litteratur. Omfånget borde begränsas till omkring 5 tryckark.

De sakkunniga hade även yttrat sig om behovet av särskild materiell för nykterhetsundervisningen. Departementschefen anslöt sig till de sakkunnigas förslag och anförde därom:

Av de sakkunnigas uttalande framgår tydligt nödvändigheten av att effektiva åtgärder vidtagas för anskaffande av god undervisningsmaterie- liell för nykterhetsundervisningen. En god ledning för arbetet härpå torde det av de sakkunniga utarbetade förslaget i fråga om nämnda materiell visa sig vara; givetvis bör förslaget prövas i sina detaljer, innan detsamma definitivt lägges till grund för anskaffningen av ny materiell, men förslaget torde, så vitt jag kan bedöma saken, vara väl genomtänkt och utgöra en mycket god vägledning för frågans slutliga behandling. Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit beträffande sättet för materiellens anskaffande, distribuering m. m. synes mig lämpligt, och jag tillstyrker även de förslag angående frågans ekonomiska sida, som nu framställts. I enlighet därmed bör den för folkundervisningen behövliga materiellen likställas med annan undervisningsmaterie- liell och alltså uppföras å den av skolöverstyrelsen utgivna förteckningen. För övriga behov böra användas de besparingar, som kunna finnas å anslagen till sommarkurserna. Rätt att alltfort använda eventuella besparingar å anslagen till fortbildningskurserna bör äskas av riksdagen. Det lär ej vara uteslutet, att dessa besparingar visa sig otillräckliga, och i sådant fall torde framdeles särskilda anslag av statsmedel ej kunna undvikas.

På Kungl. Maj:ts förslag medgav riksdagen, att uppkommande besparingar å beviljade anslag till anordnande av en social fortbildningskurs för lärare m. fl. samt av en s. k. allmän utbildningskurs finge enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas till anskaffande och revision av materiell för nykterhetsundervisningen. Liknande medgivande har därefter årligen lämnats av riksdagen.

Genom beslut den 27 juni 1924 uppdrog Kungl. Maj:t åt skolöverstyrelsen att föranstalta om utarbetandet av en handledning för lärare vid nykterhetsundervisningen i ungefärlig överensstämmelse med en av överstyrelsen ingiven plan.

Nu har centralförbundet för nykterhetsundervisning hos Kungl. Maj:t gjort framställning om anvisande av medel för att utarbeta materiell för nykterhetsundervisningen i anslutning till den blivande handledningen i nykterhetsfrågan. Centralförbundet anför huvudsakligen följande:

Enligt såväl de sakkunnigas förslag som departementschefens uttalanden i propositionen till 1919 års riksdag skulle i den avsedda handledningen givas anvisning å lämplig materiell för nykterhetsundervisningen. I skrivelse till centralförbundet har skolöverstyrelsen uttalat önskvärdheten av, att förbundet redan före handledningens utgivande och i samråd med vederbörande redaktionskommitté för handledningen ginge i författning om framställande av lämplig materiell för nykterhetsundervisningen. I sådant syfte har centralförbundet, efter därom mottagen inbjudan från redaktionskommittén, utsett delegerade, vilka med kommittén överlagt om utarbetandet och utgivandet av materiell i anslutning till den blivande handledningen.

Med ledning dels av de sakkunnigas förslag dels av anvisningarna i det föreliggande manuskriptet till handledningen, har redaktionskommittén i samråd med centralförbundets delegerade enats om att förorda, att i handledningen intagas avbildningar av högst 25 st. planscher och tabeller, till belysning av de viktigaste delarna av alkoholspörsmålet. Vidare skall även tobaks- och kaffemissbrukets verkningar belysas.

Med hänsyn till vikten utav, att de föreliggande förslagen underkastas ytterligare ingående granskning och utformning av experter på respektive ämnesområde och att möjlighet lämnas öppen för hänsynstagande till därav eventuellt föranledda nya uppslag och omjusteringar, har man emellertid ansett lämpligt att uppskjuta det definitiva ståndpunkttagandet, till dess en dylik granskning och överarbetning hunnit verkställas.

Däremot har det ansetts nödvändigt att söka utverka nödiga anslag för utförandet av det förberedande arbete, som kräves för materiellens framställande och utformning.

Vid övervägande av det belopp, som härför kunde erfordras, har centralförbundet utgått ifrån vissa preliminära uppgifter, som på anhållan erhållits dels av experter, vilkas medverkan eventuellt kan ifrågakomma för materialets bearbetning och utformning, dels av tekniska experter beträffande undervisningsmateriellens framställande. I båda dessa avseenden synes kostnaden kunna hållas inom ramen av högst 200 kronor per plansch eller tabell, vadan totalbeloppet alltså lämpligen bör kunna begränsas till 5,000 kronor.

Däruöver torde emellertid ett visst belopp böra ställas till förfogande för anlåtande av den ytterligare sakkunskap, som måste tagas i anspråk för en del specialarbeten, bland annat för utarbetande av utkast till bildmateriell för belysning av alkoholens fysiologiska verkningar. För detta ändamål torde ett belopp av högst 2,000 kronor vara erforderligt.

Riksdagen har medgivit, att de besparingar, som uppstått å statsanslagen till de genom centralförbundets försorg anordnade fortbildningskurserna för lärare m. fl. och för studie- och ungdomsledare m. fl. finge användas till

anskaffande av materiell för nykterhetsundervisningen. Enligt gjorda beräkningar skulle dessa av centralförbundet till statskontoret inlevererade besparingar för åren 1914—1927 uppgå till sammanlagt 41,736 kronor 63 öre.

Centralförbundet anhåller, att Kungl. Maj:t måtte av för ändamålet besparade medel ställa till förbundets förfogande ett belopp av 7,000 kronor för utarbetande av materiell för nykterhetsundervisningen i anslutning till den blivande handledningen i nykterhetsfrågan.

Efter hörande av sin konsulent för nykterhetsundervisning fil. dr. T. Dahlgren har skolöverstyrelsen den 6 mars 1928 avgivit utlåtande i ärendet.

Dahlgren yttrar bland annat följande:

I en av mig den 31 mars 1924 utarbetad promemoria beräknades handledningen bära innehålla ett 25-tal avbildningar av materiell för nykterhetsundervisningen. Kostnaden för utarbetandet av utkast till denna materiell, i den mån den icke redan förefunnos, beräknades uppgå till i medeltal 50 kronor för varje, med variation mellan 25 och 75 kronor. I föreliggande framställning har centralförbundet utgått från samma antal, 25 stycken, varemot jag sålunda intet har att invända. Den av centralförbundet beräknade kostnaden av högst 200 kronor för varje framställning synes mig innehålla en mycket bred säkerhetsmarginal, som i varje fall synes göra det helt överflödigt att beräkna särskilt belopp för anlåtande av den ytterligare sakkunskap, som måste tagas i anspråk för en del specialarbeten. I detta sammanhang må nämnas, att sådant utarbetande av utkast till bildmateriell för belysning av alkoholens fysiologiska verkningar, varom i centralförbundets framställning förmåles, icke torde komma att erfordras för handledningens behov och i varje fall icke ens diskussionsvis ifrågasatts inom redaktionskommittén för handledningen. Med stöd av det anförda vill jag således förorda centralförbundets framställning, i vad det gäller att 5,000 kronor skola för avsett ändamål ställas till dess förfogande. I vad framställningen avser ytterligare 2,000 kronor anser jag mig, utan att avstyrka densamma, icke bära förorda den.

Skolöverstyrelsen tillstyrker framställningen om anslag för ändamålet men anför i fråga om anslagsbeloppets storlek, att det av Dahlgren förordade beloppet torde kunna täcka det närmast föreliggande behovet. Beträffande de i framställningen omförmälda besparingarna, ur vilka det begärda anslaget föreslås skola utgå, meddelar överstyrelsen att, enligt vad överstyrelsen inhämtat, desamma påförts statsverkets fond av rusdrycksmedel, ur vilken de anslag utgått, å vilka besparingarna gjorts. Vidare föreslår överstyrelsen såsom villkor för anslagets utgående, att centralförbundet skall före utgången av år 1928 till överstyrelsen avgiva redogörelse och redovisning för beloppets användning samt att eventuellt uppkommande besparing å anslaget må av centralförbundet reserveras för liknande ändamål under år 1929 samt därefter redovisas i angiven ordning före utgången av år 1929.

Statskontoret meddelar i utlåtande den 13 mars 1928, att tidigare års besparingar å de till förut omnämnda kurser avsedda medlen överförts till rusdrycksmedelsfonden och sålunda ej längre äro för ifrågavarande ändamål

disponibla samt att för budgetåret 1927—1928 någon avsevärd besparing å sagda medel enligt uppgift icke lär vara att förvänta. Statskontoret hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen begära ett extra anslag för ändamålet å 5,000 kronor att uppföras under åttonde huvudtiteln och utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Såsom redan de förut omnämnda sakkunniga på sin tid föreslagit, bör i den avsedda handledningen för lärare i nykterhetsfrågan givas anvisning å lämplig materiell för nykterhetsundervisningen. Medel för att anskaffa utbildningar av dylik materiell torde därför böra ställas till centralförbundets för nykterhetsundervisning förfogande. Enär de förut berörda besparingarna numera icke äro disponibla, torde anslag för ändamålet böra äskas av riksdagen. Beträffande anslaget storlek synes mig vad skolöverstyrelsens konsulent för nykterhetsundervisningen anfört giva vid handen, att ett belopp av 5,000 kronor är tillräckligt för ändamålet. Detta anslag bör såsom statskontoret föreslagit utgå av rusdrycksmedelsfonden och torde såsom extra reservationsanslag böra uppföras under riksstatens åttonde huvudtitel. Kungl. Maj:t torde bemyndigas meddela erforderliga bestämmelser och villkor för anslaget utgående.

Departementschefen.

Efter gemensam beredning jämväl med t. f. chefen för kommunikationsdepartementet övergår jag nu till frågan om anslag för utgivande av en handledning i alkoholfrågan för motorfordonsförare m. fl.

Handledning i alkoholfrågan för motorfordonsförare m. fl.

Frågan om utgivande av en dylik handledning har sitt upphov i en till Kungl. Maj:t den 30 september 1925 ingiven framställning av professorn C. G. Santesson, docenten, numera professorn G. Liljestrand och f. d. förste provinsialläkaren G. Stéenhoff, däri hemställdes om vidtagande av åtgärder för spridande av upplysning bland motorfordonsförare och andra i liknande ställning om alkoholbrukets inverkan på trafiksäkerheten. Sedan centralförbundet för nykterhetsundervisning beretts tillfälle att avgiva utlåtande över denna framställning, tillkallade förbundet ett antal personer såsom sakkunniga för frågans närmare utredning. Dessa personer voro landshövdingen S. Lübeck, generalsekreteraren i kungl. automobilklubben kaptanen A. Norlander, ordföranden i Sveriges trafikbilägares riksförbund V. Hilding, konsulenten i samma förbund A. Sällberg, förtroendemannen i svenska automobilförarförbundet J. A. Mårdh, sekreteraren i detta förbund I. Carlsson, ordföranden i motorförarnas helnykterhetsförbund J. L. Olsson och ordföranden i svenska läkarnas nykterhetsförening förenämnde Stéenhoff. De sakkunniga, vilka till sekreterare utsågo centralförbundets för nykterhetsundervisning ledare A. Ljunggren, avgåvo den 2 februari 1928 en vidlyftig utredning i ärendet och framlade därvid förslag till vissa åtgärder. Utom andra förslag, vilka jag i detta sammanhang icke har anledning att beröra, hemställde de sakkunniga, att en handledning i alkoholfrågan för

motorfordonsförare måtte utarbetas och att anslag för detta ändamål måtte utverkas hos Kungl. Maj:t.

De sakkunniga dela den uppfattningen, som numera torde vara tämligen stadgad bland alla erfarna och ansvarskännande medborgare, oavsett olika principiella uppfattningar i övrigt i nykterhetsfrågan, att alkoholbruket spelat och alltjämt spelar en ödesdiger roll vid de talrikt förekommande trafikolyckorna och att det förty är ett självklart samhällsintresse att lämpliga åtgärder häremot vidtagas. Man har säkerligen också grundad anledning antaga, att ingen skall våga taga på sitt ansvar att resa något motstånd häremot. Även om härför, såsom vi hålla före, krävas betydande ekonomiska uppoffringar från samhällets sida, så måste dessa anses relativt små i jämförelse med de förluster i människoliv och materiell skadegörelse, som okunnigheten om alkoholens verkningar åstadkommer.

Givetvis lämnar en ökad upplysning på detta område icke tillräckliga garantier. Men kunskap i alkoholfrågan är dock en ovillkorlig förutsättning för åstadkommande av en skärpt ansvarskänsla och ett höjande av den allmänna trafikulturen.

Till en sådan kunskap hör också inskrändet av faran av de små alkoholdoserna. Att berusning i vanlig mening måste vara bannlyst, därom behöves knappast någon numera upplysas. Riskerna härav för trafiksäkerheten torde väl alla vara medvetna om utan någon speciell undervisning. Däremot visar den dagliga erfarenheten, att faran för trafiksäkerheten av de små alkoholdoserna icke på samma sätt inses utan till och med ofta bestrides, och detta till trots av att denna fara klart ådagalagts av såväl den vetenskapliga som den praktiska sakkunskapen. Under sådant förhållande tveka de sakkunniga icke att förorda ett upplysningsarbete, som tager sikte på att hos alla motorförare söka inskräpa detta och att hos dem söka väcka intresse för att frivilligt avstå från varje bruk av rusdrycker, under sådan tid, att trafiksäkerheten därav kan lida skada.

Vid övervägandet av lämpligaste sättet att bibringa alla motorfordonsförare nödig insikt härutinnan ha de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att en »Handledning i alkoholfrågan» borde utarbetas och utgivas på statens bekostnad och att denna handledning borde utdelas till alla nuvarande och blivande motorfordonsförare ävensom till alla dem, som hava att utbilda och pröva dessa eller utöva uppsikt över trafiken.

Givetvis måste därvid det kravet uppställas, att denna handledning utarbetas av på området fullt sakkunniga samt granskas och fastställs av statsmyndigheterna. I sistnämnda hänseende vilja de sakkunniga förorda, att Kungl. Maj:t uppdrager prövningsrätten åt skolöverstyrelsen.

På de sakkunnigas uppdrag hava Liljestrand och Stéenhoff utarbetat riktlinjer för en dylik handledning av följande innehåll:

1. *Inledning.* Trafiken har i vårt land under senare år utvecklats med stor hastighet, särskilt med hänsyn till motordrivna fordon. År 1916 funnos i Sverige 5,837 motorfordon, därav 3,036 automobiler och 2,801 motorcyklar. År 1926 var antalet automobiler 94,848 och motoreyklar 26,312, summa 121,160 motorfordon. Samtidigt har även en stark ökning av dödsolyckor, förorsakade av motortrafiken, ägt rum. Sålunda var år 1916 antalet dylika olyckor 19, men år 1924, sista året, för vilket statistik härom är tillgänglig, ej mindre än 113. (Här inbegripas kombinerade järnvägs-

och motorfordonsolyckor). Säkerligen har även antalet motortrafikolyckor, där personer skadats, ehuru icke livsfarligt, avsevärt ökat under de senare åren, men tillförlitlig statistik häröver torde icke finnas.

Ehuru jämförelsen icke är i alla avseenden bärande, kan dock framhållas, att förhållandet med järnvägsolyckorna är ett helt annat. Antalet dödsolyckor, förorsakade av järnvägstrafiken, var år 1916 ej mindre än 155, men hade år 1924 nedgått till summa 71. Detta visar, att här bland annat effektiva skyddsåtgärder kunnat vidtagas. Det bör icke vara uteslutet att vinna en liknande förbättring även beträffande motortrafiken.

2. Vid talrika olyckor, förorsakade av sistnämnda trafik, har utan tvivel orsaken eller i vissa fall åtminstone en bidragande orsak varit, att motorföraren under timmarna närmast före färden eller vid denna förtärt alkohol. Detta framgår tydligt av de företagna utredningarna. I åter andra fall har man starka skäl för antagandet, att alkoholen spelat en viss roll, om än detta icke kunnat klart bevisas. Den omständigheten, att anledningen till körkortsindragning särdeles ofta varit onykterhet, vittnar även noggsamt om, att det måste anses vara av allra största vikt, att frågan alkohol och trafik-säkerhet uppmärksammas.

3. Några typiska fall av automobilolyckor, förorsakade av alkoholbruk, skola anföras. I sammanhang härmed framhållas några karakteristiska iakttagelser vid undersökningar av dylika händelser: vederbörandes vanliga försök att förringa eller helt förneka betydelsen av föregående alkoholförtäring och hans ansträngningar att skjuta skulden till olyckan på andra förhållanden, hans oförmåga att bedöma sitt eget tillstånd och glömska av detaljerna. Därtill komma de oftast svävande upplysningar, som lämnas av vittnen m. m.

4. Alkoholens allmänna ställning från läkemedelslärans synpunkt klar göres på ett populärt sätt, liksom de därpå grundade skälen för dess användning som njutningsmedel och den bland allmänheten vanliga missuppfattningen rörande alkoholens inverkan på människan. Utan tvivel leder just denna missuppfattning av alkoholverkan synnerligen ofta till förbiseende av de faror, som alkoholbruket kan medföra, särskilt för den, som har att föra motorfordon.

5. Alkoholens inverkan på den mänskliga organismen genomgås rätt ingående: den förtärda alkoholens inträngande i kroppens olika vätskor och organ, dess relativt långsamma försvinnande, dess ofördelaktiga inflytande på cellernas och organens verksamhet och därav orsakade vådor av olika grader samt, alldeles särskilt, nedsättningen av arbetsprestationernas kvantitet och kvalitet. — De små alkoholdosernas betydelse och begreppet måttlighet utredes. Särskilt noga avhandlas allt av alkoholverkan, som kan anses vara av närmare intresse för motorförare: den psykiska påverkan, nedsättningen av självkontrollen, uppmärksamheten, uppfattningen, omdömet, minnet o. s. v. reflexernas försvagande, försämringen av koordinationen, avtrubningen av sinnesskärpan, förlångsammandet av rörelserna o. s. v. De gängse åsikterna, att alkohol styrker kropp och själ, att den värmer, är lämplig som föda, motverkar vissa sjukdomars uppstående och dylikt belyses.

Skillnaden mellan alkoholverkan under olika förhållanden: vid fasta, vid eller efter måltid, vid uttröttnings-, i utvilat tillstånd, ute i kyla, i värme, betydelsen av dryckens koncentration etc. betonas. Likaså erinras om olikheten av alkoholverkan hos olika personer, barn och ungdom, vuxna, vid alkohol vana och ovana, svaga och känsliga, robusta och kraftiga o. s. v.

6. Slutsatser dragas av det föregående: Alkohol och arbete, särskilt kvalificerat sådant, höra icke ihop. Ett regelbundet alkoholbruk är oförenligt med ett rationellt förande av motorfordon. Förtärandet av alkohol vid framförandet av ett motorfordon eller under många timmar närmast därför är icke försvarligt. Farorna av ett tillfälligt alkoholbruk motiverar väl en personlig avhållsamhet från alkoholdrycker för motorförare.

7. Vissa gällande lagbestämmelser ur strafflagen och ur förordningen om motorfordon, rörande här avhandlade ämne, genomgås i korthet. Betydelser av lagtermerna »synbarligen berörd» och »överlastad» utredas. De vanligast framträdande symptomen av lindrigare grad av alkoholpåverkan, sådana de merendels plåga visa sig hos anhållna motorförare, beskrivas. Härjämte betonas de ej sällan framträdande svårigheterna att riktigt bedöma en för alkoholförgiftning misstänkt motorförares tillstånd, de enskilda symptomens osäkerhet, tagna var för sig, och först den enhetliga bildens avgörande betydelse. Allt detta eventuellt mot bakgrunden av de ovan anförda exemplen å automobilolyckor under alkoholpåverkan.

8. *Slutord.* Den livliga trafiken med motorfordon, vilken, alltjämt ökas i hastig takt, måste med nödvändighet framtinga ett allt bättre allmänt nykterhetstillstånd inom landet. Vi hava redan tillräckligt många sorgliga exempel på, varthän det leder, då alkoholfrågan bagatelliseras av motorförare. Ej blott automobilförare, även förare av flygmaskiner, cyklar och motorbåtar utgöra i icke fullt nyktert tillstånd ett ständigt hot mot sig själva och mot andra. De måste bibringas insikten om nödvändigheten av avhållsamhet från alkoholdrycker enligt vad ovan under punkt 6 framhållits, d. v. s. viss tid före och under framförandet av motorfordonen. Detta gäller för övrigt alla, som syssla med trafiken till lands och sjös, låt vara i mycket olika grad å skilda orter och tider. Denna fordran på verklig nykterhet ute i trafiken gäller också fotgängarna. Hur lätt kunna ej dessa, då de betinna sig i ej fullt nyktert tillstånd vålla betydande olyckor för sig själva och för motorförarne.

De sakkunniga anse, att en sådan handledning bör utdelas till alla nuvarande och blivande körkortsinnehavare, körskolor, bilbesiktningsmän, polismyndigheter m. fl. Efter gjord beräkning uppskatta de sakkunniga antalet nuvarande motorfordonsförare i riket till omkring 200,000, varför för tillgodoseendet av behovet även för de närmaste åren, en upplaga av 300,000 exemplar av handledningen skulle erfordras. Kostnaden för utarbetande, tryckning och spridning av handledningen beräknas på följande sätt:

För en upplaga å 200,000 exemplar av handledningen (32 sidor med omslag):

Insamling och bearbetning av material samt författarhonorar	kronor	1,000:—
Papper, sättning, tryckning och falsning	»	9,500:—
Omslagskuvert å 1 öre per exemplar	»	2,000:—
Adresskrivning å 1 öre per adress	»	2,000:—
Insamlandet av adresser samt andra organisations- och expeditionskostnader ävensom för oförutsedda utgifter	»	5,500:—
		<hr/>
	Summa kronor	20,000:—

För en upplaga av 300,000 exemplar beräknas kostnaden ökas med 4,500 kronor, varför ett anslag å omkring 25,000 kronor skulle erfordras i sådant fall. För distributionen av handledningen ifrågasätta de sakkunniga att denna skulle kunna ske genom tjänsteförsändelser. Arbetet med handledningens utarbetande, tryckning och spridning skulle uppdragas åt centralförbundet för nykterhetsundervisning.

Centralförbundet har den 4 februari 1928 avgivit sitt utlåtande och därvid överlämnat de sakkunnigas utredning. Beträffande denna anför förbundet, att förbundet i huvudsak biträdde den uppfattning i frågan som av de sakkunniga uttalats liksom ock de förslag, som av dem blivit framlagda. Vid övervägande av dessa förslag hade det emellertid syntts vara behöfligt, att de kompletterades på sådant sätt, att även innehavare och blivande innehavare av flygcertifikat liksom motorbåtsförare m. fl. bleve inbegripna i de yrkesgrupper, på vilka man hade rätt att ställa större krav beträffande kunskap om alkoholens verkningar. Centralförbundet vore berett att åtaga sig erforderligt arbete med utarbetandet, utgivandet och spridningen av den föreslagna handledningen.

Skolöverstyrelsen har den 14 mars 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført:

Efter samråd med sin konsulent för nykterhetsundervisningen får överstyrelsen tillstyrka den gjorda framställningen om utverkande av anslag för ändamålet. Huruvida det begärda beloppet är lämpligt avvägt, undandraget sig för närvarande överstyrelsens bedömning, då tiden icke medgivit överstyrelsen att verkställa närmare undersökning angående det erforderliga beloppets storlek. Överstyrelsen finner sig tillika böra uttala, att, därest anslag för det förevarande ändamålet kommer att anvisas, överstyrelsen måtte beredas tillfälle att yttra sig angående villkoren för anslagets utgående.

I den 15 mars 1928 avgivet utlåtande har *statskontoret* anført, att därest anslag för ändamålet funnes böra hos riksdagen utverkas, detsamma torde böra uppföras under åttonde huvudtiteln och anvisas att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Det av centralförbundets för nykterhetsundervisning sakkunniga framlagda förslaget om utgivande av en handledning i alkoholfrågan för motorfordonsförare m. fl. är enligt min åsikt värt ett kraftigt understöd från statens sida. Den avsedda handledningen torde böra utarbetas och spridas på statens bekostnad. Jag ansluter mig till det framlagda förslaget, att åt centralförbundet uppdrages att låta genom experter på området utarbета handledningen samt därefter, sedan den blivit granskad av skolöverstyrelsen, trycka och sprida densamma.

Enligt den verkställda kostnadsberäkningen skulle för en upplaga av 200,000 exemplar erfordras ett anslag av 20,000 kronor och för en upplaga av 300,000 exemplar ett anslag av omkring 25,000 kronor. En upplaga av

Departementschefen.

den senare storleken torde bliva nödvändig. Ett anslag av 25,000 kronor bör följaktligen äskas av riksdagen att såsom ett extra reservationsanslag uppföras under åttonde huvudtiteln och på sätt statskontoret föreslagit anvisas att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel. Kungl. Maj:t torde bemyndigas meddela närmare villkor och bestämmelser för anslaget utgående.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att under åttonde huvudtiteln, avdelningen K. Folkbildningsåtgärder i övrigt samt rubriken Nykterhetens främjande för budgetåret 1928—1929 anvisa att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel:

dels för utarbetande av materiell för nykterhetsundervisningen i anslutning till den blivande handledningen i nykterhetsfrågan ett *extra* reservationsanslag av 5,000 kronor;

dels ock för utarbetande, utgivning och spridning av en handledning i alkoholfrågan för motorfordonsförare m. fl. ett *extra* reservationsanslag av 25,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordrar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

I. A. Hedenlund.